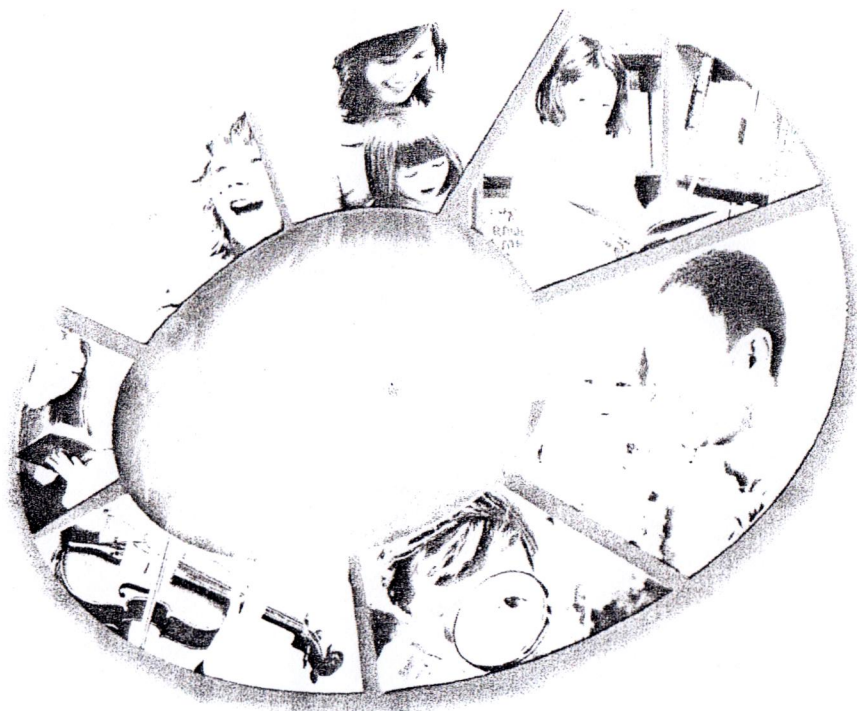

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Кам'янець-Подільський
національний університет імені Івана Огієнка
Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України

Амелюш Г. П.

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет психології
Лабораторія психології навчання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ
ТА МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН**

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

18-19 травня 2011 року

Київ-Кам'янець-Подільський

м. Кам'янець-Подільський, 2011

Онуфрієва Л.А., Ренке С.О., Пагава О.В.	Теоретичні основи мотивації професійної діяльності педагога	168	Субота М.В.	До проблеми емоційного впливу музики на особистість	218
	Особливості впливу проблеми самотності на міжособистісні взаємини	172	Толков О.С.	Психологічна готовність персоналу вищої школи до процесів введення змін	221
Пастушенко В. С.	Теоретичні основи проблеми становлення професійної ідентичності особистості	175	Улинєць С.І.	Проблема формування психологічної готовності до професійної педагогічної діяльності	223
Полянничко О.М.	Феноменологічний підхід до вивчення механізмів становлення цінностей особистості.	177	Фекліна О.В.	Професійна орієнтація як засіб допомоги старшокласникам у майбутньому професійному самовизначенні	225
Попова М.І.	Особливості типологічних відмінностей телефонних операторів з різними когнітивними стилями	180	Халупко В. П	Мовленнєва поведінка та діалогічне спілкування	228
Приймак С.В.	Научно-психологическое взаимодействие как способ формирования педагогической компетентности	182	Цимбал С.В.	Психосемантичний і диференціально-психологічний аналіз поняття тренінгу у сучасній психології	231
Проскурняк О.П.	Психологічний зміст феномену "батьківська любов"	185	Чеканська О.А.	Духовний розвиток особистості у творчій діяльності подільського науковця Й.Й. Ролле	233
Ренке С.О.	Стадії життєвого циклу сім'ї і процеси взаємодії між її членами: теоретичне обґрунтування	188	Чередниченко Т.В. Чуйко Г.В., Шестакова Д.В. Шандро І.А.	Мотиваційна основа материнства Психологічні особливості осіб, схильних до порушень харчування Опыт использования проективного метода для изучения содержательных особенностей целевой направленности подростков	236 239 242
Семенів Н.М.	Етнопсихологічні особливості прояву соціальної установки в структурі особистісного досвіду	191	Шевченко М.В.	Організація емпіричного дослідження взаємозв'язку психологічних особливостей сприйняття фотографії із самоактуалізацією особистості	244
Сербалюк Ю.В.	Формування комунікативних навичок у майбутніх фахівців соціономічного профілю.	194	Шевчук А.М.	Дослідження суб'єктивної картини фізичних страждань у осіб, які пережили психотравмуючу ситуацію	248
Сидоренко О.Б.	Динамічна характеристика самооцінки наполегливості молодших школярів з низькою результативністю в учінні	197	Шинкарьок А.І.	До історії створення першої експериментальної психологічної лабораторії та розуміння в ній психомоторики	251
Сич В.М.	Особливості професійної ідентифікації студентів-психологів	200	Шинкарьок В.А.	Психологічні особливості формування моторно-силових навичок особистості	253
Сич В.О.	Взаємозв'язок економічної соціалізації та економічного самовизначення студентів ВНЗ	203	Шипіцина Ю.В.	Морально-етичні принципи та норми у текстах етичних кодексів	255
Сімко А.В.	Вплив рухової активності на загальний розвиток дітей з інтелектуальними порушеннями.	205	Штих І.І.	Роль психічних станів та цільових настановлень учнів у навчальній взаємодії	260
Сімко Р.Т.	Психологічні особливості професійної підготовки працівників патрульно-постової служби міліції до дій в екстремальних ситуаціях	207	Щербан Т.Д., Щербан Г.В.	Деякі психологічні засади формування взаємин у навчанні	262
Снгульська А.	Psychological – pedagogical aspects of functioning of a family influenced by unemployment	210	Відомості про авторів		265
Славіна Н. С.	Проблема відхиленої поведінки підлітків у психолого-педагогічній науці	212			
Співак В.І.	Особливості формування загальних здібностей у дітей із затримкою психічного розвитку	2150			

працівників освітніх організацій до забезпечення ефективного управління в умовах введення змін полягає у виробленні комплексу мотивів, знань, умінь та навичок, особистісних якостей. За своєю структурою вона являє собою складне особистісне утворення, яке включає функціонально пов'язані між собою компоненти: а) мотиваційний; б) когнітивний; в) операційний; г) особистісний [3, с. 145-146].

Мотиваційний компонент є важливим елементом розуміння персоналом навчальних закладів підходів сучасних дослідників до проблеми стимулювання працівників до діяльності. В сучасний період найбільш успішні організації намагаються неабияке значення приділяти мотивації персоналу, готуючи його до діяльності в нових умовах.

Формування когнітивного компоненту спрямоване на оволодіння персоналом навчальних закладів комплексом знань, умінь та навичок, які розкривають зміст основних понять процесу введення змін у системі вищої освіти. Вказаний компонент дозволяє виробити у персоналу стійку систему поглядів на етапи введення змін та їх характерні особливості.

Операційний компонент зумовлює наявність умінь та навичок практичної діяльності персоналу вищої школи до процесів введення змін, а саме – виконання певних функціональних ролей в організації та оволодіння певними принципами ефективною діяльності. Працівники вищих навчальних закладів можуть на практиці переконатися у ефективності застосування різноманітних методів в умовах впровадження нововведень і можливості їх коректування та оцінки на будь-якому етапі змін.

Особистісний компонент передбачає розвиток таких ціннісних характеристик у персоналу навчальних закладів, як потреби у досягненнях, здатності до новітніх рішень, цілеспрямованості та рішучості, вміння розв'язувати нестандартні завдання, які сприяють ефективному забезпеченню процесів введення змін.

Загалом, можна стверджувати, що готовність персоналу до діяльності в умовах змін є цілісним утворенням, що характеризує мотиваційну, когнітивну, емоційно-вольову спрямованість суб'єкта в момент його залучення до виконання покладених на них функцій. Тому, готовність персоналу є складним структурним утворенням, необхідною складовою готовності до ефективною діяльності, а також головним чинником її успішної реалізації.

Методологічні й теоретичні підходи та система підготовки персоналу в контексті сучасних процесів введення змін переживає етапи постійного розвитку й оновлення. Зміни у соціально-економічних умовах функціонування системи вищої освіти, перехід її з одного стану до іншого зумовлює застосування у практичній діяльності універсальних наукових концепцій і технологій, цілого комплексу раціональних дій.

Психологічна готовність до професійної діяльності в умовах введення змін – це активний стан працівника, спрямований на певну поведінку: мобілізація усього внутрішнього ресурсу на виконання завдань, наявність необхідних знань, умінь та навичок до реалізації цих дій.

Базуючись на вищезазначеному, вважатимемо за доцільне здійснити подальше емпіричне дослідження рівнів окремих компонентів психологічної готовності персоналу, розробити систему тренінгових занять з метою покращення діяльності працівників вищих навчальних закладів у процесі введення змін.

Список використаних джерел:

1. Астахова Е.В. Трансформация социальных функций высшего образования в современных условиях / Екатерина Викторовна Астахова. – Х.: ХГИ "НУА", 1999. – 75 с.
2. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: учебное пособие / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – 2-е изд., пераб. и доп. – Мн.: БГУ, 1981. – 383 с.
3. Карамушка Л.М. Психология освітнього менеджменту: навчальний посібник / Людмила Миколаївна Карамушка. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
4. Надлер Д. Концепции управления организационными изменениями // Управление изменением: Хрестоматия / Под ред. З.Ш. Атаяна; пер. с англ. МИМ ЛИНК. – 3-е изд., стер. – Жуковский: Издательство МИМ ЛИНК, 2001. – С. 86-100. – (BZR751 "Управление развитием и изменением").
5. Фуллан М. Сили змін. Вимірювання глибини освітніх реформ / Майкл Фуллан; пер. з англ. Г. Шиян, Р. Шиян. – Л.: Літопис, 2000. – 269 с.

Отримано 17.02. 2011 р.

С.І. Улинець

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема готовності до педагогічної діяльності ґрунтовно розглядалася в межах загальної психології, психології праці та інженерної психології. Проте, найґрунтовніше це поняття розроблене в галузі педагогічної психології (А. Деркач, В.Кан-Калік, О. Леонтьєв, Г.Балл, Ж. Вірна, О.Дусавицький, М. Заброцький, С.Максименко, М. Савчин, В.Семиченко, Т. Щербан, В.Сластьонін та ін.). Однак, проблема готовності до професійної педагогічної діяльності не виокремлювалася в якості предмету спеціального дослідження саме у процесі первинної професіоналізації.

Попри доволі значний обсяг теоретичних і експериментальних досліджень з питань професійної готовності до діяльності, зазначаємо, що неузгодженими залишаються погляди науковців щодо структури

професійної готовності майбутніх спеціалістів, взаємозв'язок професійної готовності та готовності соціальної й особистісної. Потребує досліджень і питання динаміки розвитку професійної готовності до педагогічної діяльності у процесі професійного становлення особистості студента.

Таким чином не має єдиного концептуального підходу до вивчення проблеми формування психологічної готовності до професійної педагогічної діяльності. Враховуючи значущість вказаних проблем та їх недостатню розробленість, вбачається необхідність вивчення психологічних особливостей процесу формування психологічної готовності до педагогічної діяльності.

До розуміння "готовності до педагогічної діяльності" так само як і до обґрунтування проблеми готовності до професійної діяльності вчені-психологи підходили по-різному. А саме, готовність – це: настанова (Д. Узнадзе); здібність (Б.Ананьев, Н. Левітов, С.Рубінштейн); психологічний стан (Н. Левітов, В.Сластьонін, Л. Кондрашова, М.Дьяченко, А. Кандибович та ін.); якість, інтегративна властивість особистості (М. Дьяченко, А.Кандибович, А. Ковальов); включеність (В. Паригін)" [2]. Узагальнюючи різні погляди щодо готовності до педагогічної діяльності слід відмітити, що жоден із них не виділяє у якості своєї складової рефлексію. Проте сьогодення вимагає з'ясування полірефлексивної детермінації процесу формування у педагогів психологічної готовності.

Відсутній і систематизований погляд щодо змісту й структури поняття готовності. Внаслідок цього з'явилася низка тлумачень щодо змісту та класифікації структурних елементів готовності. На основі аналізу визначених науковцями структурних компонентів готовності до педагогічної діяльності, ми вважаємо за доцільне виокремити наступні компоненти готовності студентів педагогічних вишів до професійної діяльності: мотиваційний, когнітивний, операційний, емоційно-вольовий, рефлексивний.

Мотиваційний компонент передбачає наявність потреб, мотивів, прагнень до успішної діяльності, прояв відповідальності за розв'язання педагогічних задач, почуття обов'язку. Когнітивний компонент - оволодіння вчителем-початківцем способами та прийомами, комплексом знань щодо розв'язування педагогічних задач, уміння швидко й адекватно орієнтуватися в численних і різнорідних ситуаціях навчального спілкування. Операційна складова характеризується наявністю у вчителя системи практичних умінь: проєктувальних, конструктивних, організаційних та комунікативних, необхідних для професійної діяльності. Властивість емоційно-вольового компонента полягає в умінні вчителя контролювати свої емоції, управляти своїм настроєм та настроєм учнів. Оскільки психологічна атмосфера, в якій вирують позитивні емоції спонукає до співпраці, створює творчу атмосферу. Рефлексивний компонент характеризує пізнання й аналіз педагогом явищ власної свідомості та діяльності. Рефлексивна складова включає оцінні компоненти готовності, який передбачає прояв самооцінки своєї підготовленості щодо виконання педагогічної

діяльності. На наш погляд, саме даний компонентний склад готовності до професійної педагогічної діяльності допомагає набутти необхідного рівня професіоналізму, що є визначальним у сфері освіти зокрема.

Отже, проблема формування психологічної готовності до педагогічної діяльності є актуальною і недостатньо вивченою. Доцільно розглядати готовність до педагогічної діяльності через компоненти - мотиваційний, когнітивний, операційний, емоційно-вольовий та рефлексивний. Урахування вказаних структурних компонентів готовності при навчанні студентів педагогічних вишів сприятиме формуванню їх професіоналізму.

Список використаних джерел:

1. Абдуллина О.А. Анализ уровня подготовки учителей и студентов педвуза и задачи ее совершенствования / О.А.Абдуллина // Советская педагогика. – 1979. – № 9. – С. 96 – 103.
2. Гончаренко Л.А. Полікультурна освіченість педагога: теорія і практика / Гончаренко Л.А. – За ред. В.В. Кузьменка. – Херсон: РІПО, 2009. – 136с.
3. Кондрашова Л.В. Методика подготовки будущего учителя к педагогическому взаимодействию с учащимися / Кондрашова Л.В. – М.: Прометей МГПИ им. Ленина, 1998. – 160 с.
4. Кузьмина Н.В. Психологическая структура деятельности учителя. / Н.Кузьмина, Н. Кухарев. – Гомель, 1976. – 57 с.
5. Сластенин В. Профессионально – педагогическая подготовка современного учителя / Виталий Сластенин, Александр Мищенко // Советская педагогика. – 1991. – № 10. – С. 79 – 84.
6. Щербан Т.Д. Психологія навчального спілкування: Монографія. / Тетяна Дмитрівна Щербан. – К.: Міленіум, 2004. – 345с.

Отримано 10.02.2011 р.

О.В. Фекліна

ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОПОМОГИ СТАРШОКЛАСНИКАМ У МАЙБУТНЬОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ

Для сучасного опантанта одним із найбільш важливих факторів постає матеріальне благополуччя: мати можливість багато заробляти у майбутньому. Такі цінності, як творчість, пізнання, цікава робота, як правило, сучасні старшокласники не обирають. Те, наскільки престижною опиниться обрана професія чи ВНЗ, до якого старшокласник збирається поступити, залежить від рівня його